

ПРОЦЕС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Рудницька Таїсія Ярославівна, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Навчально-наукового інституту соціально-гуманітарного менеджменту Національного університету «Острозька академія»

Науковий керівник: **Недзведовська Ольга Євгеніївна**, викладач кафедри педагогіки та методики початкового навчання Навчально-наукового інституту соціально-гуманітарного менеджменту Національного університету «Острозька академія»

***Ключові слова:** інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами, доступність, співпраця.*

Інклюзивна освіта є важливим компонентом сучасної системи освіти, й спрямована на забезпечення рівних можливостей для всіх учнів, незалежно від їхніх фізичних, психологічних або інтелектуальних особливостей. Упровадження інклюзивних підходів є не лише моральним і етичним обов'язком суспільства, а й юридично закріпленим обов'язком багатьох держав, зокрема через ратифікацію Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю. У загальноосвітніх школах діти з особливостями психофізичного розвитку стикаються з численними викликами, що можуть заважати їхньому навчальному процесу та соціалізації.

Метою дослідження є узагальнення механізмів, які сприяють успішному впровадженню інклюзивної освіти для дітей з особливостями психофізичного розвитку до загальноосвітнього простору. Ми розглянемо ключові проблеми, з якими стикаються такі діти та їхні вчителі, а також

проаналізуємо успішні практики та стратегії, що дозволяють забезпечити ефективний освітній процес для всіх учнів.

Сучасна педагогіка намагається створити такі умови, щоб кожна дитина могла розкрити свій потенціал, незважаючи на існуючі обмеження. Це передбачає розроблення адаптованих навчальних програм, забезпечення доступності шкільних приміщень, упровадження спеціальних методик навчання та надання психологічної підтримки. Проте, попри численні законодавчі ініціативи та зусилля окремих освітніх установ, існує значний розрив між теорією та практикою інклюзивної освіти [2].

Наразі в Україні широко використовують термін «діти з особливими освітніми потребами», який є дослівним перекладом англomовного терміну «children with special needs». В умовах нашого соціуму визначений термін не визначає, які, власне, «потреби» маються на увазі, які з них є «спеціальні» (або особливі), а які – ні. У той же час змістовий бік поняття «особливі освітні потреби» наразі має виключно психолого-педагогічне наповнення. Термін «особи з особливими потребами» був запропонований у Саламанській декларації, де зазначається, що «особливі потреби» стосуються всіх осіб, чиї потреби залежать від різної фізичної чи розумової недостатності або труднощів, пов'язаних із навчанням [1].

Працюючи з такими дітьми, деякі педагоги, а також батьки, не знають, з чого починати і як сформувати ключові навички (читання, писання, малювання і т.д.) у дітей з ООП, особливо тих, які мають порушення розвитку. В таких складних випадках роботи з дітьми ООП на допомогу приходять фахівці: педагоги, психологи, реабілітологи, фізичні терапевти, соціальні робітники та тьютори [4].

На сьогодні, домінуючим напрямком у стратегії розвитку освіти для дітей з особливими потребами є впровадження інклюзивного навчання в закладах загальної середньої та дошкільної освіти. Згідно з визначенням,

наведеним у нормативному документі, «інклюзивне навчання – це спосіб організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти. Організовується у формі інституційного (денного або вечірнього) навчання і передбачає включення дітей з особливими освітніми потребами в освітній процес.

Інклюзивна освіта, хоча й визнана на рівні державних політик та міжнародних угод, на практиці стикається з численними проблемами в ході впровадження в загальноосвітніх школах. Постановка проблеми передбачає кілька ключових аспектів, що потребують детального аналізу та вирішення: фізична доступність шкільних приміщень часто залишається на низькому рівні; недостатня підготовка педагогічного персоналу; відсутність або недосконалість індивідуалізованих освітніх програм (ІОП); відсутність належної психологічної підтримки; низький рівень співпраці між школою та батьками [3].

Зрештою, важливо також зазначити недостатнє фінансування інклюзивної освіти. Багато шкіл не мають достатніх ресурсів для придбання необхідного обладнання, проведення тренінгів для педагогів та залучення фахівців, таких як психологи та логопеди. Це значно обмежує можливості впровадження ефективних інклюзивних практик.

Отже, для вирішення цих проблем необхідно впроваджувати комплексний підхід, що включає адаптацію фізичного середовища, підготовку педагогів, розробку індивідуалізованих освітніх програм, надання психологічної підтримки та активне залучення батьків до освітнього процесу. Тільки так можна забезпечити ефективну та якісну освіту для дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітньому просторі.

Дослідження інклюзивної освіти виявило ключові механізми для успішного навчання дітей з ООП: адаптація освітнього середовища (фізична доступність, адаптивні технології), професійна підготовка

педагогів (тренінги, методики роботи з ООП), індивідуалізація навчального процесу (ІОП, диференційовані методи), психологічна підтримка (спеціалісти, вирішення конфліктів), співпраця з батьками (залучення, комунікація).

У результаті можна визначити, що інклюзивна освіта стає необхідністю в сучасному світі, де кожна дитина має право на якісну освіту, незалежно від її особливостей. Ураховуючи складність психофізичного розвитку дітей, зокрема тих, хто потребує спеціальної уваги та підтримки, важливо забезпечити їм повноцінну участь у загальноосвітньому процесі.

Загалом, інклюзивна освіта потребує системного підходу та взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Лише шляхом спільних зусиль можна забезпечити кожній дитині доступ до якісної освіти та створити справжнє середовище рівних можливостей.

Список використаних джерел

1. Welcome to – Digital Library NAES of Ukraine. URL: https://lib.iitta.gov.ua/729481/1/Посібник_діти%20з%20особливими%20потребами%20у%20загальноосвітньому%20просторі.pdf (дата звернення: 11.03.2024).

2. Дитина з особливими освітніми потребами як суб'єкт інклюзивної освіти. Освітній проєкт «На Урок» для вчителів. URL: <https://naurok.com.ua/ditina-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-yak-sub-ekt-inklyuzivno-osviti-358937.html> (дата звернення: 11.03.2024).

3. Ковригіна, Л. М. Формування готовності вчителя до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. *Освіта та розвиток обдарованої особистості : наук.-метод. журнал*. 2017. № 11. С. 10-16.

4. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. М. А. Порошенко та ін. Київ, 2018. 252 с.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧКИ ЧИТАННЯ ПЕРШОКЛАСНИКІВ В ІНТЕГРОВАНОМУ КУРСІ «НАВЧАННЯ ГРАМОТИ»

Савицька Тетяна Валентинівна, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
Науковий керівник: **Собко Валентина Олексіївна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

Ключові слова: українська мова, навчання грамоти, навичка читання, учні першого класу, методи і прийоми.

У сучасному освітньому просторі початкова школа виконує важливу роль у формуванні базових компетентностей, необхідних для успішного навчання й розвитку особистості. Однією з таких компетентностей є вміння читати, яке є основою для оволодіння знаннями у всіх інших освітніх галузях. Саме в перші роки навчання в школі формується фундаментальна навичка читання, що включає техніку читання, розуміння змісту прочитаного, інтерес до читання та читацьку культуру.

Важливим складником мети вивчення української мови та літератури, визначеної у Державному стандарті початкової освіти (2018 р.), є «формування комунікативної, читацької та інших ключових